

כולל שישי שבת "שיח יצחק"
בראשות הגאון ר' ישעיהו לוינשטיין שליט"א

נתייסד לזכות לרפואתה השלימה של האשה
רחל לאה בת יהודית חנה
ע"פ עצת וברכתו של הגאון הגדול
הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

גליונות עזרת השמיטה

שע"י קונטרס עזרת אליעזר
רמב"ם פרק א הלכה יג - יד

במנחת שלמה עמוד פט', מביא את לשון הרמב"ם "החורש שדהו או נרה או זבלה וכו'", ומביא שתמה החזו"א דנרה היינו חרישה ולכן הגיה "דרה והיינו שזבלה ע"י דיר".

והעיר על דבריו דהרי הרמב"ם כתב גם "או זבלה", ודוחק לומר דכוונת הרמב"ם להוסיף דין זבול בידים, ואולי כוונת הרמב"ם להא דתנן במשנה ג' דאין חוכרין נירין, וקאמר דאסור לקנות שדה זו ואם קנאה קנסוהו ואסרו לזורעה למוצאי שביעית, ובזה כתב לתרץ מה שהשמיט הרמב"ם דין זה דאין חוכרין מישראל חשוד.

בדרך אמונה ס"ק קב' כתב "או נרה היינו שחרש חרישה ראשונה שהיא רק להמית הקוצים, ומ"מ כיון שחרש קנסינן ליה". ובציון ההלכה ס"ק רד' כתב שהרי הרמב"ם פסק כמאן דאמר נטלו קוציה וכו' וא"כ גם בחרישה ראשונה שהיא להמית הקוצים קנסינן ליה כמו שכתב הר"ש והרא"ש. וזהו נרה. והביא שהחזו"א כתב שצריך לומר או דרה וזה נדיירה, רק שהעיר ע"ז דהרמב"ם הרי כתב אח"כ "או זבלה" ואולי כוונתו כרש"י במו"ק יג' א', שמדובר שהוליד לשדה זו זבל בעגלות, אבל א"כ הוא זו ואין צריך לומר זו.

עוד כתב בס"ק קג', "או זבלה, בין שזבלה ממש ובין שהכניס שם דיר של בהמות ולא עשה כדן המבואר לקמן בפרק ב' אלא עשה באיסור כדי שיזדבל שדהו. ואע"ג דזבול אינו אלא איסור דרבנן, מ"מ כיון שהוכנה לזריעה ויש שבח זבל בפירות, קנסינן ליה".

חרש באיסור וקנסוהו שלא יזרע עד מתי.

בחוט שני עמוד קלד' כתב שיש לעיין עד מתי קונסין אותו שלא יזרענה. ומהא דתנן למוצאי שביעית אין ראייה אם הקנס הוא לכל השנה או רק איזה זמן אחר.

בשיח אמונה הערה 516 כתבו בשם **הערוך השולחן** סימן יז' ס"ב שהוא לכל השנה של מוצאי שביעית, וכן דעת **רבינו הגר"ח קניבסקי זצוק"ל** בשיח השמיטה עמוד רג' ובמכתבים, **והגר"ש ואזנר** בשיעורי שבט הלוי עמוד פט.

זיבול בשביעית.

בחוט שני עמוד קלב' שמותר לזבל בשביעית כאשר במניעתן יפסדו רוב הפירות וכמ"ש החזו"א וז"ל, נכוש וזיבול בתפוז"ז שהעץ מפונק מאוד, והוא לפעמים נפסד ויבש במניעתן יש לסמוך ולהקל, אך צריך לשקול כל עבודה ועבודה אם יש בזה חשש שימות העץ, וכל שאינו אלא הרוחה אסור. וכן אם אפשר להסתפק בפעם אחת אסור לעשות שתי פעמים. וכן חייבים לזבל ולנכש קודם השנה השביעית שלא יצטרכו לזבל ולנכש בשביעית, ואף אם לא יספיק לכל השנה, כל מאי דאפשר למעוטי חייב למעט, וכן מה שאפשר לדחות חייב למעט, וכן מה שאפשר לדחות לאחר השמיטה מעבודות הנ"ל חייב לדחות ואסור בשביעית עכ"ל.

לעילוי נשמת מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל גלב"ע שושן פורים ט"ו אדר ב' תשפ"ב

תוכן הענינים

- 1.....הלכה יג.
- 1.....החורש את שדהו או נרה או זבלה בשביעית כדי שתהיה יפה לזריעה.
- 1.....חרש באיסור וקנסוהו שלא יזרע עד מתי.
- 1.....זיבול בשביעית.
- 2.....בהבדל במלאכות האסורות בשביעית שיש שקנסו עליהם ויש שלא קנסו.
- 2.....קנס באופן שעשה ע"י אחר או גוי.
- 3.....חוכרים נירין מן העובדי כוכבים בשביעית אבל לא מישראל.
- 3.....הלכה יד.
- 3.....באיזה קוצים שאסור לתלוש משדהו לא קונסים, בתלושים או במחוברים.
- 4.....עיון בלשון הרמב"ם המעביר קוצים מארצו, ובשדה חבירו.
- 4.....עיון במקור של הרמב"ם בסיקול אבנים שלא קנסוהו.

הלכה יג.

החורש את שדהו או נרה או זבלה בשביעית כדי שתהיה יפה לזריעה.

כתב הרמב"ם "החורש את שדהו או נרה או זבלה בשביעית כדי שתהיה יפה לזריעה במוצאי שביעית קונסין אותו ולא יזרענה במוצאי שביעית ואין חוכרין אותה ממנו כדי לזרעה אלא תהי בורה לפניו ואם מת יזרענה בנו".

כתב הרדב"ז שהמקור הוא מפרק ד' משנה ב' "שדה שנתקווצה תזרע במוצאי שביעית. שנטייבה או שנדיירה לא תזרע במוצאי שביעית". "ותנן נמי במשנה ג' חוכרין נירין מן העכו"ם אבל לא מישראל. ואמרינן בפרק מי שהפך ובהשולח אמר רבי יוסי בר חנינא נקטינן הטיבה ומת בנו זורעה אלמא לדידיה קנסו רבנן לבריה לא קנסו רבנן. ופירוש נתקווצה שהסירו הקוצים ממנה ולפי שאין זו עבודת קרקע ממש לא קנסו בה וזהו שכתב רבינו בסמוך בהלכה יד' המעביר קוצים מארצו וכו'".

באור לציון על שביעית עמוד קלא', או נרה, כתב שיש לבאר ההבדל בין חרישה לניר, דלכאורה אף ניר היינו חרישה. ומביא שבפאת השולחן סימן כ' ס"ק לד' פירש דהיינו שחרשה ושדה בטוב. והביא גם מה שכתב בפירוש המשניות לרמב"ם שפירש נטייבה, רצה לומר חרשו אותה היטב והפכו אותה היטב. וכתב באור לציון לפרש דחרישה היינו הפירת הקרקע לצורך הזריעה, וניר היינו הפיכתה לצורך עירוב הזבל עם האדמה.

כולל שישי שבת "שיח יצחק"
בראשות הגאון ר' ישעיהו לוינשטיין שליט"א

נתייסד לזכות לרפואתה השלימה של האשה
רחל לאה בת יהודית חנה
ע"פ עצת וברכתו של הגאון הגדול
הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

גליונות עזרת השמיטה

שע"י קונטרס עזרת אליעזר
רמב"ם פרק א הלכה יג - יד

עבד בשביעית עבודה חשובה, ניטייבה ונידיירה קנסינן דעבד עבודה חשובה בשביעית.

ובדעת הרמב"ם נתבאר שאין חילוק אם האיסור שעשה הוא דאורייתא או דרבנן, אלא החילוק שאם ע"י מעשיו הכשיר את הקרקע לזריעה קנסינן אף דעבר רק על איסורא דרבנן, ואם לא הכשיר את הקרקע לזריעה לא קנסינן ליה אפילו אם עבר אדאורייתא.

בשיעורי שבט הלוי על שביעית עמוד צ' הביא שבערוך השולחן סימן יז' ס"ד כתב דלא קנסוהו אלא בשעשה איסור דאורייתא כחרישה ונטיעה וזריעה, אבל אם לא עבר על איסור תורה כגון שהעביר קוצים או סיקל אבנים לא קנסוהו, ומש"ה כאן קנסו ולהלן בהלכה יד' גבי קוצים וסיקול אבנים לא קנסו.

והעיר בשיעורי שבט הלוי דזה אינו דהא קנסו גם בזבלה או נדיירה שהם איסורי דרבנן, ובפרט לפי החזו"א שהגיה דרה דהיינו שהכניס הבהמות לדיר לצורך זיבול דהוא דרבנן. וגם בחרישה הרי יש מחלוקת אם הוא דאורייתא או דרבנן. אלא נראה דאין החילוק בזה אם הוא דאורייתא או דרבנן, אלא אם הוא מלאכה חשובה לצורך הקרקע כמו חרישה וזיבול, שבלעדיהם אי אפשר להשביח הקרקע בכה"ג קנסו שלא יזרע בשמינית, משום דעשה דבר המועיל ביותר לגידול הצמחים, אבל הוצאת אבנים וקוצים שאינם מהדברים הנחוצים כל כך לגידול משו"ה לא קנסו ע"ז וכ"כ רש"י בבכורות לד' ע"ב.

קנס באופן שעשה ע"י אחר או גוי.

בשיעורי שבט הלוי בהמשך דבריו כתב להסתפק בכל הני מלאכות דקנסו דלא תזרע מצואי שביעית, אם קנסו בעביד ע"י גוי, ובאופן שאחר עשה בשדהו ולא מיחה בידו דניחא ליה.

וכתב שנראה שע"י גוי נראה בפשיטות לאיסור, חדא דגזרה קרובה דיהרוס לעבור על ע"י גוי יותר מעל ידי עצמו, וזכר לדבר שיטת הראשונים בהמתנת בכדי שיעשו שגזרו באמירה לגוי ולא גזרו ע"י ישראל. וא"כ כאן דגזרו ע"י ישראל, כ"ש ע"י גוי אי אמר לו במזיד. ועוד דכתב המנחת חינוך מצוה קיב' דאמירה לגוי בשביעית אסור מן התורה דנהי דשדך לא תזרע דהיינו הלאו משמע נוכח דהיינו על ישראל המצווה, אבל עשה דשבתה הארץ שבת לה' עובר גם ע"י גוי, כיון שהארץ מ"מ לא שבתה, וע"ש עוד. ולענין אם קעביד אחר שלא מדעתו וניחא ליה ע"י ששתק ולא מיחה בו, יעויין בחי' ח"ס גיטין מ"ד ע"ב בתוד"ה שדה שנתקווצה דלפי פירושו בתוס' שם שכתבו דמיירי בתלוש דאי במחובר אפילו בארעא דחבריה היינו קונסינן אותו דאעפ"י דאיהו לא קעביד בעצמו מ"מ מניח ניחא ליה כיון שלא מיחה בו יע"ש, הרי דדעתו הגדולה דבאלו דקנסו קנסו גם כה"ג. וע"ש עוד.

בדרך אמונה ס"ק קה' כתב, ואם אחרים עשו שלא מדעתו אין לקנסו, אבל אם כונו לטובתו ולדעתו הרי הוא כאילו עשה.

עוד כתב בחוט שני, "היוצא דאסור לזבל השדה ע"י העמדת בהמות (באופן האסור) וכל שכן שאסור לזבל בידו או ע"י עגלות וכדומה. ואם זיבל קנסוהו חכמים שלא יזרענה במוצאי שביעית.

וכן אסור לזבל ע"י מסוק המזבל מהאזיר, וכן אסור להניח בשדה דברים שיש בהם חומרים המועילים להצמיח או להשביח את האילנות או הפירות ואע"פ שאינם זבל של בהמות, וכן אסור להכניס חומרים אלו וכדומה לתוך מי ההשקיה כשמסקה את שדותיו.

ודע עוד שאיסור זיבול הוא אף בשדה שאינה זרועה או נטועה, וכמ"ש הרמב"ם או שזבלה בשביעית כדי שתהיה יפה לזריעה במוצאי שביעית.

אסור לכיין מערב שביעית מערכת ממטרות שפועלת ע"י שעון או מחשב אשר על ידם ישקה את השדות (באופן שמותר להשקות וכו') כשיש בתוך המים תערובות של זיבול ודישון להשבחת הצמחים, אף שאינו עושה שום פעולה בשנת השביעית והטעם משום עשה דשבייתת הארץ וכו" ע"ש עוד.

עוד כתב כדורי זבל המכוסים בעטיפות ומכניסים אותם לעומק האדמה, וע"י ההשקאה הם מתפזרים ומזבלים א הקרקע מעט מעט במשך זמן ארוך, יש לדון האם מותר להשקות את השדה בזמן ובאופן שההשקאה מותרת כגון בית השלחין משום פסידא אבל אין מצב של פסידא להתיר זיבול.

והנה זה פשוט דאם האדם לא עושה מעשה כגון שמזדבל ע"י ירידת הגשם בלבד דאין בזה משום שבייתת הארץ וכו' שכל שלא נעשה ע"י מעשה האדם בשנה השביעית אין בזה משום שבייתת הארץ.

אבל להשקות בשביעית ועי"ז יתפזר הזבל נראה דאסור דחשיב מעשה דיליה של זיבול אף שבפועל הוא משקה ולא מזבל מ"מ כיון שמונח בקרקע כדורי זבל שמזבלים כשהמים באים עליהם חשיב מעשה זיבול האסור בשביעית.

ואמנם כל זה אסור דוקא כשהוא מתכוין בהשקאותו גם לזיבול הקרקע, או אפילו אם אינו מתכוין לזבל מ"מ אם הוא פסיק רישא שיזדבל.

אח"כ נתברר ע"י המומחים שאין זה פסיק רישא שיזדבל בזמן ההשקאה, וכיון שאינו פסיק רישא אם לא מתכוין לזיבול אלא רק להשקאה מותר.

בהבדל במלאכות האסורות בשביעית שיש שקנסו עליהם ויש שלא קנסו.

בחוט שני עמוד קלד' מביא בטעמא דמילתא לחלק במלאכות האסורות בשביעית שיש מהן שחז"ל קנסו ויש שחז"ל לא קנסו, כתב הרא"ש דשדה שנתקווצה לא קנסינן לפי שלא הוכנה עדיין לזריעה. והתוס' כתבו דאם נטל קוציה באופן שיש בזה איסור דאורייתא בשבת כגון נטל קוצים המחוברים לקרקע קנסינן ליה. ורש"י בבכורות כתב שאם נטל קוציה ליכא למיקנס מידי דהא לא

כולל שישי שבת "שיח יצחק"
בראשות הגאון ר' ישעיהו לוינשטיין שליט"א

נתייסד לזכות לרפואתה השלימה של האשה
רחל לאה בת יהודית חנה
ע"פ עצת וברכתו של הגאון הגדול
הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

גליונות עזרת השמיטה

שע"י קונטרס עזרת אליעזר
רמב"ם פרק א הלכה יג - יד

בשיעורי שבט הלוי עמוד צא' כתב בתחילה לבאר דברי המשנה, ובהמשך הביא מה שדנו האחרונים באם אינו לוקח דמי חכירות, האם מותר ליתנה במתנה לחבירו שיזרענה בשנה השמינית כדי שהשדה תוציא פירות ולא תעמוד בורה, שהביא שהרידב"ז סימן א' סי"ב כתב שהוא הדין אם נתן מתנה לאחר אסור למקבל המתנה לזרעה, דאי לאו דעביד נחא נפשיה לא הוי יהיב ליה וכמכר דמי משא"כ ביורש, וכו'. אמנם בערוך השולחן סימן י"ז ס"ג כתב דיכול ליתנה לאחר שיזרענה כיון שאינו נהנה מזה שנתנה בחינם. ואף שבדאי האחר מחזיק לו טובה לא חיישינן וראי' מהמשנה שאסרוהו לחכרה בשכר, ואי ס"ד דגם בחינם אסור לאשמועינן רבותא טפי.

ורוצה לדייק מלשון הרמב"ם מהרישא שכתב "ואין חוכרין אתה" משמע לכאורה דדוקא בחכירות אסור, דאז נהנה ממה שעבר על חרישה בשביעית, אך מסיפא שכתב "אלא תהא בורה לפניו", נראה דחז"ל הקפידו שצריך לישאר בורה, ונוטה שנראה יותר דיוקא דסיפא דלשון אלא תהא בורה לפניו משמע שחז"ל הקפידו שיראו שהשדה עומדת בורה בשנה השמינית.

בדרך אמונה ס"ק קח' כתב, אלא תהי בורה לפניו, אבל אם אחר רוצה לזרעה שלא בחכירות ובמכירה והבעלים לא ירויח מזה כלום מותר. ועיין עוד בשיח אמונה הערה 522.

הלכה יד.

באיזה קוצים שאסור לתלוש משדהו לא קונסים, בתלושים או במחוברים.

כתב הרמב"ם "המעביר קוצים מארצו בשביעית כדי לתקנה למוצאי שביעית או שסקל ממנה אבנים אע"פ שאינו רשאי לא קנסו אותו ומותר לו לזרעה במוצאי שביעית".

בתפארת ישראל במשניות מביא את התוס' בגיטין מד' ע"ב, שדה שנתקוצה שניטל הקוצים התלושין שבשדה בשביעי תזרע במוצאי שביעית אבל מחוברים מדאסור מדאורייתא לא תזרע במוצאי שביעית. וכן הביא בפרוש קול הרמ"ז.

בפתחי אמונה על שביעית עמוד תלז' מביא את שיטת רש"י בבכורות לד': שכתב דמיירי שליקט קוצים תלושים, וכתבו שם תוס' דדוקא בקוצים תלושים לא קנסוהו, דאין זה מלאכה דאורייתא, אבל בקוצים מחוברים דהוי מלאכה דאורייתא קנסוהו.

והביא שכתב החזו"א דתוס' אזלי למ"ד תולדות דאורייתא, ולמ"ד תולדו דרבנן צריך לומר דקוצים מחוברים הוי מלאכה גמורה, משא"כ קוצים תלושים אין זה מלאכה גמורה, ומ"מ אף זה אסור בשביעית אלא שאיסורו קל ולכן לא גזרו עליו.

אולם הביא שרבינו גרשום שם בבכורות כתב דעקירת קוצים אינה חשובה מלאכה, ומשמע דאיירי אף בקוצים מחוברים.

בשיח אמונה הערה 518 הביאו לגבי קבל שקלקל קרקע של בעלי הבנין, ומילא בה עפר בשביעית לתקן מה שהזיק, ודבר זה מועיל לזריעתה, שכתב רבינו הגר"ח קניבסקי זצוק"ל שראוי לבעל הקרקע להחמיר ולא לזרוע בה בשמינית, ואף באופן שלא הועילו מעשיו של הקבלן לגמרי, ועדיין הקרקע צריכה תיקון מסויים לפני זריעתה.

חוכרים נירין מן העובדי כוכבים בשביעית אבל לא מישראל.

הרמב"ם כתב בתוך דבריו "ואין חוכרין אותה ממנו כדי לזרעה אלא תהי בורה לפניו".

במהר"י קורקוס בתוך דבריו כתב "ופירוש נירין שדה שנחרשה וקנסו אותן שלא יקחנה ממנו. והרא"ש פירש חוכרין נירין שהחוכר שדה מן הגוי ומתנה עמו שימצאנה חרושה למוצאי שביעית אע"פ שהישראל הוא סבר שיהיה הגוי חורש בשביעית לא שליח הישראל הוא דלהנאת עצמו חורשה אבל אם בעל השדה הוא חשוד על השביעית אסור להתנות עמו תנאי זה אע"פ שיש שהות במוצאי שביעית לחרוש אותה קודם זמן הזרע שכיון שישראל חשוד הוא חוששין שיחרוש אותה בשביעית ע"כ". וע"ש עוד.

בפתחי אמונה עמוד תמא מביא את שיטת הר"ש שכתב דחידוש המשנה הוא דמותר לחכור מן הנכרי בשביעית לזרעה למוצאי שביעית, אע"פ שגורם לו לחרוש בשביעית. וברא"ש הוסיף שהגוי חורש בשביל עצמו כדי שיוסיפו לו בדמי חכירותה.

וכתב שמשמע מדברי הרא"ש שאם הגוי חורש בשביל הישראל אסור. והביא בשם רבינו הגר"ח קניבסקי זצוק"ל בשערי אמונה שכתב דהיינו מדין אמירה לעכו"ם דמבואר בב"מ צ. דאף בשאר איסורים יש דין אמירה לעכו"ם. ועיין עוד בפתחי אמונה לדון מצד אמירה לעכו"ם.

עוד הביא את שיטת הרמב"ם שפירש הא דחוכרים נירין וכו', דמישראל אסור לחכור משום שחרשה בשביעית וקנסוהו, כדתנן שדה שנטיבה אסור לזרעה במוצאי שביעית, אבל מגוי מותר לחכור. והביא מחלוקת הפרי חדש בהגהות מים חיים ופא השולחן האם במוצאי שביעית אסור לחכור השדה מישראל, שכן דעת הפרי חדש, אבל הפאת השולחן כתב דאף לרמב"ם רק בשביעית אסור.

והביא שבתורת הארץ כתב דיסוד המחלוקת בין הרמב"ם והרא"ש, דהרמב"ם לשיטתו דאין קנין לגוי בארץ ישראל להפקיע מקדושתה, ולכן אסור לומר לגוי לחרוש בשדה, אבל הרא"ש ס"ל כמ"ד יש קנין לגוי ולכן מותר לומר לו לחרוש.

והביא עוד בשם החוט שני בטעמא דהרא"ש דמותר לומר לגוי לחרוש ואע"ג דאיכא מ"ד בירושלמי דאסור לומר לו חרוש בה טבאות, משום דהכא הגוי יכול לחרוש בה גם במוצאי שביעית, וממילא כשחורש בה בשביעית אדעתא דנפשיה עביד.

כולל שישי שבת "שיח יצחק"
 בראשות הגאון ר' ישעיהו לוינשטיין שליט"א
 נתייסד לזכות לרפואתה השלימה של האשה
 רחל לאה בת יהודית חנה
 ע"פ עצת וברכתו של הגאון הגדול
 הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

גליונות עזרת השמיטה

שע"י קונטרס עזרת אליעזר
 רמב"ם פרק א הלכה יג - יד

עוד הביא שהרמב"ם כתב "המעביר קוצים מארצו בשביעית וכו'", וכתב החזו"א דמשמע דאף בקוצים מחוברים מיירי ודלא כרש"י ותוס'.

בדרך אמונה ס"ק קי' כתב, אפילו קוצים מחוברים ואע"ג שעשה אסור כיון שאינו אלא הכשר לחרישה שלא נחרשה עדיין לא קנסוהו וכן במסקל.

עיון באריכות בשיעורי שבט הלוי על שביעית עמוד צג', ובשמיטת קרקעות פרק ח' אות כב.

עיון בלשון הרמב"ם המעביר קוצים מארצו, ובשדה חבירו.

בדרך אמונה בביאור ההלכה בד"ה המעביר, הביא את לשון הרמב"ם "מארצו", משמע דוקא מארצו אבל אם עשה כן בשדה חבירו אע"פ שכוון לטובתו לא קנסו גם בחרישה כיון שהשני לא עשה אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, מיהו אם צוהו ודאי אסור. אך מעיר מנא ליה להרמב"ם דין זה. ואפשר דנקט מארצו משום דמארץ חבירו לפעמים גם מותר לכתחילה, ומ"מ נראה דכל זה כשנוטל גדר וכה"ג שאין ניכר כל כך שמנקה שדהו דיש לומר דכונתו ליטול לבניו, אבל כשמסקל ממש שדהו ונטל כל האבנים הגדולים עם הקטנים שניכר היטב שמנקה שדהו לזריעה אסור גם בשדה חבירו, והרמב"ם שנקט מארצו דאז אסור בכל גונא ומ"מ לא קנסוהו שלא תזרע למוצאי שביעית, אבל בחרישה כה"ג אפשר דאסור לזרוע גם אם עשה בשדה חבירו. והעיר שגם בהלכה יג' כתב הרמב"ם הלשון "החורש את שדהו". הרי כאן זה גם בשדה חבירו. ובשיח אמונה הערה 553 הביאו שרבינו הגר"ח קניבסקי זצוק"ל במכתבים כתב שמ"מ יש לחלק, שמה שכתב בהלכה יג' החורש שדהו, שזה הדרך לכתוב כך, אבל בהלכה יד' מה שכתב מארצו זה מיותר, ומשמע שבא ללמד שרק כשעשה בשלו קנסוהו.

עיון במקור של הרמב"ם בסיקול אבנים שלא קנסוהו.

בדרך אמונה בביאור החלכה בסוף דבריו בד"ה המעביר, מביא מה שכתב הרמב"ם הסוקל את שדהו שלא קנסו בזה והעיר מה המקור לדין זה, והביא שהכסף משנה כתב שהוא במו"ק דף ג, וכונתו דשם נזכר שאסור לסקל אבנים בשביעית אבל לא נזכר שם כלל אם קנסוהו או לא. וכתב הדרך אמונה שאולי הרמב"ם כתב כן מסברא דלא תימא דוקא אם נטלו קוציה, קמ"ל דכל מלאכה שאינה בגוף הקרקע לא קנסו, ודרך הרמב"ם להוסיף דוגמאות על הגמרא או לכתוב וכל כיוצא בהן דלא תימא דוקא קתני.